

ROMÂNIA

POLICY BRIEF

September 2022 | SPOT Policy Brief #10a

Carpații și Subcarpații Buzăului.

Pentru factorii de decizie locali și regionali

Autori: echipa IGAR

Introducere

Aria de studiu se caracterizează printr-un relief complex reprezentat de munți, dealuri și depresiuni, cu caracteristici fizico-geografice specifice, ex: versanți abrupti, rețea hidrografică densă (Micu, Bălțeanu, 2011) și climă temperat-continentală moderată, caracteristic fiind vântul local foehn (Grofu, Dragotă, 2013). Toate aceste caracteristici, la care se adaugă relieful accesibil și climatul blând, prezența zăcămintelor de minerale și hidrocarburi, contactul munte-câmpie propice unor relații comerciale intense, a încurajat încă de timpuriu dezvoltarea activităților umane. Carpații și Subcarpații Buzăului reprezintă una dintre cele mai populate regiuni geografice ale României cu o rețea dezvoltată de sate răspândite de-a lungul unui sistem hidrografic dens, cu o densitate medie a populației de 90 loc./km², ajungând până la un maxim de 150 loc./km² de-a lungul văilor principale (Buzău, Slănic, Râmnic) (Nancu, 2013).

Carpații și Subcarpații Buzăului reprezintă o regiune predominant rurală care se confruntă cu probleme socio-economice și de mediu complexe (Stoica, Munteanu, 2012). După multiple transformări socio-economice (începând cu politicile din perioada comunistă, apoi tranziția economică, socială și politică după anii 1990), aria de studiu, ca și celelalte regiuni rurale și urbane din România, s-a confruntat cu numeroase dificultăți care se reflectă în dezechilibrul dintre componentele de mediu, subdezvoltarea economiei rurale, toate acestea reflectându-se în final în bunăstarea comunităților rurale. Pe parcursul ultimelor decenii, potențialul demografic și forța de muncă a înregistrat tendințe de scădere (Nancu, 2013, Stoica, Munteanu, 2012). Cea

Horizon 2020

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 870644

Facebook: @SPOTprojectH2020
Twitter: @H2020Spo

mai mare parte a populației active este angajată în agricultura de subzistență care generează venituri mici, relevând o potențială forță de muncă care poate fi implicată în diverse activități economice (Stoica, 2013). Activitatea turistică este una dintre activitățile economice care se pot desfășura în aria de studiu, dar potențialul de muncă nu are calificarea adecvată și educația antreprenorială pentru a activa în acest domeniu. În unele cazuri, dezvoltarea obiectivelor turistice a favorizat revitalizarea spațiului rural (Nancu, 2013), contribuind la coeziunea socială și economică. Dezvoltarea ariei de studiu trebuie abordată luând în considerare resursele naturale și umane locale, valorificate prin activitatea turistică și păstrarea obiceiurilor tradiționale și a identității locale.

Potențialul turistic și obiectivele turistice sunt importante pentru a înțelege bogăția și diversitatea elementelor legate de turismul cultural, așa cum au fost percepute de locuitori. În continuare sunt enumerate principalele obiective/situri/activități ale potențialului natural și antropoc la nivelul unităților administrative locale: (A) potențialul turistic natural reprezentat de Vulcanii Noroioși (Berca), Trovanții de la Ulmetu (Bozioru), Focurile Vii, Lacul Mociaru, Muntele și Peștera de sare (Lopătari), Valea și Cascada Cașoca (Siriu), Lacul fără fund, Platoul de Sare Meledic, Peștera de sare (Mânzălești). În aria de studiu, Valea Buzăului oferă oportunități de rafting și caiac, iar relieful favorizează activități în aer liber precum trekking, drumeții, alpinism, mountain bike etc.; (B) potențialul turistic antropoc în care sunt grupate obiective religioase (Mănăstirea Ciolanu din Tisău, Mănăstirile Rătești și Berca din Berca), așezări religioase rupestre (în satul Aluniș din Colți și în satul Nucu din comuna Bozioru); muzee (Colecția Chihlimbarului Colți, așa-numita "Muzeul Chihlimbarului Colți", care aparține Muzeului Județean Buzău - <https://www.muzeubuzau.ro/?lang=en&venue=colectia-de-chihlimbar-colti>, Casa Memorială "Vasile Voiculescu" din Pârscov - <https://www.muzeubuzau.ro/?lang=en&venue=casa-memoriala-vasile-voiculescu-parscov>, Muzeul Formelor din Bozioru - <https://www.facebook.com/MuzeulFormelor/>, Muzeul "7 locuri de poveste" din Lopătari - <https://www.facebook.com/7locuridepoveste>, Muzeul Timpul Omului - din Mânzălești - <https://www.facebook.com/MuzeulTimpulOmului/>; festivaluri (Sărbătorile de Ziua Comunei organizate în aproape fiecare localitate, Sărbătoarea comunei Pietroasele "Tămâioasa", cel mai cunoscut vin aromat produs în Pietroasele, Festivalul Cârnașilor de la Pleșcoi (comuna Berca); tabere de sculptură la Măgura - <https://www.muzeubuzau.ro/?lang=en&venue=tabara-de-sculptura-de-la-magura> și Năeni, precum și degustarea de vinuri, activități religioase („hram”), Herghelia Cislău etc.; „Ținutul Buzăului” declarat Geoparc UNESCO (aprilie 2022) (<https://tinutulbuzaului.org/>). Punerea în circuitul turistic a acestor obiective turistice, naturale și antropice, la care se adaugă festivalurile și sărbătorile locale, sprijină dezvoltarea durabilă locală a comunităților locale, și totodată implică activ societatea civilă în îmbunătățirea performanțelor educaționale, economice și de protecție a mediului prin acțiuni și activități de promovare a patrimoniului local cultural material și imaterial.

Fig. 1. Stațiunea de Cercetare și Dezvoltare în Viticultura și Vinificație Pietroasa

Fig. 2. Muzeul "7 Locuri de Poveste", Lopătari

Fig. 3. Bisericile rupestre Aluniș

Caracteristici legate de Chestionarul aplicat turiștilor. Comunitățile din aria de studiu (cu o infrastructură rutieră deficitară, unde agricultura este activitatea economică predominantă) revin treptat în atenția turiștilor care caută un mediu nepoluat și liniștit, departe de aglomerările urbane, mâncare tradițională din produse locale ecologice. În cadrul ariei de studiu din România, obiectivele turistice culturale încep să fie cunoscute de un număr tot mai mare de vizitatori. În cadrul sondajului au fost identificați cu precădere turiștii din zonele apropiate (sub 250 km), cu vârste cuprinse între 30-50 de ani, având ca principală motivație, alături de gastronomie și tradiții locale, vizitarea obiectivelor culturale. Aceștia sunt turiști care, de cele mai multe ori, se reîntorc în localitățile vizitate și le găsesc mereu mai atractive, prin tradițiile lor, organizarea de noi evenimente culturale. Acestea constituie un prilej pentru ca turiștii să-și îmbunătățească și aprofundeze bagajul informațional despre spațiul local. Totodată, se remarcă și o afinitate a turiștilor pentru comunitățile locale din aceste spații geografice, facilitată de contactul și chiar de familiarizarea turiștilor cu identitatea locală, rezultată din patrimoniul cultural local, creat, de-a lungul timpului istoric, de comunitățile rurale, dar și rezultat al caracteristicilor naturale ale spațiului local. Chiar dacă infrastructura din interiorul zonei nu este una foarte dezvoltată, acest deficit este compensat de peisajul mediului natural, liniștea și de moștenirea culturală existentă care își dezvăluie treptat valoarea.

Caracteristici legate de Chestionarul aplicat rezidenților: Profilul rezidenților este conturat de următoarele caracteristici: locuiesc în mediul rural, cea mai mare parte a acestora sunt de vârstă mijlocie (cu tendință de îmbătrânire), sunt absolvenți de liceu, cu un nivel scăzut al veniturilor, cu ocupații în sectorul terțiar, dar care se ocupă și cu agricultura ca activitate conexasă. Studiul evidențiază că profilul lor socio-economic și demografic este un factor important în felul în care sunt percepute atracțiile turistice culturale din Carpații și Subcarpații Buzăului. Astfel, locuitorii au perceput turismul cultural ca un amestec al potențialului natural și cultural al ariei de studiu, însă, cea mai mare importanță din punct de vedere cultural, o au siturile/evenimentele religioase, tradițiile/folclorul local, clădirile istorice și traseele culturale. Locuitorii sunt bine conectați cu mediul local și își simt propriul spațiu înconjurător ca pe un întreg, în care obiectivele turismului cultural sunt (sau ar trebui să fie) integrate în mediul socio-economic și istoric. Ei au, de asemenea, o percepție pozitivă asupra impactului pe care îl are creșterea turismului cultural asupra zonei (de exemplu, cred că dezvoltarea turismului cultural va atrage după sine și o infrastructură mai bună, locuri de muncă mai multe și implicit, o calitate mai ridicată a vieții lor). La nivel personal, rezidenții percep faptul că practicarea turismului cultural este o oportunitate pentru crearea de noi locuri de muncă. Pentru a valorifica atracțiile turistice culturale din aria de studiu, rezidenții ar putea juca rolul de consilieri informali și "ghizi turistice". Aceste două roluri sunt deosebit de importante, deoarece lipsa de semnalizare/informare privind obiectivele/siturile și evenimentele turistice, este mare. Însă, aceste roluri sunt valorificate doar la nivel personal și se bazează pe un fel de "datorie" de localnic, mândru de propriul loc natal și bucuros să împărtășească frumusețea acestuia altor persoane interesate (așa cum sunt turiștii)

Caracteristici legate de Chestionarul aplicat reprezentanților HORECA: Perspectiva generală a întreprinzătorilor locali asupra turismului cultural din zonă arată că cea mai mare pondere a respondenților s-a referit la rolul autorităților naționale (guvern) sau regionale în dezvoltarea turismului în ceea ce privește sprijinirea întreprinderilor și susținerea investițiilor. De asemenea, un procent semnificativ evidențiază necesitatea creșterii numărului de turiști și/sau reglementarea fluxurilor turistice în aria de studiu. Aceste afirmații indică faptul că turismul cultural din zonă necesită investiții serioase pentru a atrage cât mai mulți turiști. Întreprinderile locale nu au suficientă putere pentru a se dezvolta și a se susține, așa că este nevoie de sprijin instituțional de sus în jos. În același timp, intervievații au fost de acord, în mare măsură, că potențialul turismului cultural al regiunii este foarte mare, astfel că există speranță pentru îmbunătățirea ofertei turistice prin investiții și logistică.

Fig. 4. Magazinul Gabioti, Pleșcoi

Fig. 5. Mănăstirea Ciolanu

Fig. 6. Vulcanii noroiși

1. Rezultate și Analize

În cadrul studiului de caz din Romania (Carpații și Subcarpații Buzăului), decalajele dintre starea actuală și dezvoltarea turismului cultural sunt legate de următoarele aspecte: **Infrastructură, Mediu de afaceri, Resurse umane în domeniul turismului cultural și Potențial turistic.**

1.1. Infrastructură

- infrastructura rutieră deficitară – cu impact negativ direct asupra accesului în unele localități, multe comunități rurale fiind în afara circuitelor turistice, din cauza accesibilității reduse;
- infrastructura deficitară a utilităților publice (rețelele de alimentare cu gaze, apă potabilă și canalizare) în zonele rurale;
- infrastructura pentru traseele montane și de drumeții, drumurile forestiere și potecile montane sunt nemarcate și întreținute necorespunzător;
- slaba dezvoltare a infrastructurii turistice;
- lipsa magazinelor pentru turiști (suveniruri, hărți, ghiduri, pliante) sau tipul neadecvat de magazine (cu produse „globalizate”, neavând elemente/specificități cu tradițiile locale);
- existența unei infrastructuri turistice vechi în cazul unor unități de cazare.

Problemele legate de diferitele tipuri de infrastructură deficitară sunt agravate și mai mult de unele riscuri, cum ar fi: capacitatea scăzută a populației și a întreprinderilor mici de a suporta costuri specifice de operare și întreținere a infrastructurii și pentru reabilitarea/construcția acesteia, din cauza resurselor financiare și materiale limitate; și dezvoltarea nesustenabilă a unor zone rurale, ca urmare a optării pentru un model de dezvoltare neadecvat (adică structuri de cazare mari și nespecifice), în detrimentul autenticității rurale.

1.2. Mediul de afaceri

- mediile fiscal și legislativ instabil;
- slaba valorificare a oportunităților economice (inclusiv activitatea turistică bazată pe valorificarea potențialului turistic cultural local) din cauza populației rurale mai puțin informată și insuficient motivată;
- investițiile limitate, cauzate de lipsa resurselor financiare locale și de lipsa mecanismelor pe termen lung pentru dezvoltarea activităților turistice;

- gradul scăzut de asociere și cooperare al IMM-urilor;
- competitivitatea slabă a companiilor.

1.3. Resursele umane în domeniul turismului cultural

- slaba cooperare între actorii de pe piața turismului;
- nivelurile scăzute de educație și, de asemenea, slaba specializare și pregătire turistică a populației rurale au efecte directe și semnificative asupra posibilităților și capacităților reale ale acestora de a dezvolta și menține activitatea în domeniul turismului;
- lipsa centrelor de formare-consiliere sau a centrelor de consultanță pentru cei interesați să desfășoare activități în domeniul industriei turismului;
- migrarea forței de muncă calificate în alte zone ale țării sau în alte țări;
- pregătirea și valorificarea necorespunzătoare a forței de muncă prin programele de integrare a acestora.

1.4. Potențialul turistic

- lipsa cooperării între localități pentru dezvoltarea industriei turismului din aria de studiu;
- degradarea patrimoniului cultural local (monumentele de artă și arhitectură);
- tendința spre pierderea sau degradarea tradițiilor și obiceiurilor din mediul rural;
- „poluarea culturală”;
- lipsa unor produse turistice complexe care îmbină tradițiile, moștenirea locală și inovația.

Toate aceste aspecte au implicații politice, iar actorii locali și regionali ar trebui să țină seama de ele atunci când propun și promovează direcțiile/tendențele politicii de dezvoltare în sectorul turismului cultural. De asemenea, recomandările mediului academic ar trebui să fie țină cont de aceste dezavantaje menționate mai sus.

2. Implicații și Recomandări

Din analiza de mai sus se pot formula următoarele recomandări:

- **Recomandarea 1:** Promovarea organizațiilor comerciale reprezentative relevante, cum ar fi (a) Camerele de Comerț și (b) Grupurile de Acțiune Locală.

(a) Camerele de Comerț = Camera de Comerț, Industrie și Agricultură a Județului Buzău care este creată pentru a reprezenta, apăra și susține interesele membrilor săi și ale comunității de afaceri din Buzău, în relația cu autoritățile publice locale și cu organismele din țară și străinătate. Misiunea ei este de a fi principalul promotor al dezvoltării economice locale, regionale și de a oferi servicii specializate și profesionale, actualilor și viitorilor comercianți, într-o manieră competentă, corectă și eficientă. Camera oferă servicii legate de evenimente pentru informare și întâlniri de afaceri (ex: Forumul *Food and beverage for tourism*) și târguri și expoziții.

(b) Grupuri de Acțiune Locală (GAL) "Colinele Buzăului" (Berca, Bozioru, Brăești, Cănești, Cozieni, Măgura, Odăile, Pârscov, Scorțoasa, Tisău, Unguriu), Grup de Acțiune Locală (GAL) "Valea Slănicului" (Beceni, Cernătești, Chilliile, Lopătari, Mânzălești, Săpoca, Vernești, Vintilă-Vodă), Grup de Acțiune Locală (GAL) "Drumul Vinului" (Breaza, Merei, Năeni, Pietroasele), Grup de Acțiune Locală (GAL) „Valea Buzăului” (Cislău, Viperești, Calvini, Cătina, Chojdu, Pătărlagele, Pânătau, Gura Teghii). Sunt parteneriate public-private, al căror scop este sprijinirea potențialilor beneficiari (antreprenori privați, primării, asociații etc.) de pe teritoriul acoperit de GAL-uri, să acceseze fonduri europene nerambursabile, disponibile prin Programul

Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și să finanțeze unele proiecte axate pe diferite tipuri de investiții și activități (inclusiv cele non-agricole, precum turismul).

• **Recomandarea 2:** Cooperarea dintre administrația locală și ONG-uri, precum și cea între toți actorii locali. Această cooperare valorifică buna practică, deoarece turismul cultural a încurajat implicarea membrilor comunității în aria de studiu (implicarea localnicilor - de exemplu, meșteșugari sau interpreți de muzică tradițională) în evenimente culturale cu importanță locală și chiar regională. Acest dialog va crește posibilitățile de investiții și inovare în afaceri locale pentru a face turismul cultural mai atractiv. Colaborarea va facilita crearea de rețele și transferul exemplelor de „bune practici” între părțile interesate.

• **Recomandarea 3:** Elaborarea unei strategii generale axate pe modalitățile de dezvoltare a turismului cultural în zonă. Această strategie ar trebui să se bazeze pe o viziune comună care este deținută, agreată și împărtășită de comunitate, este bazată pe identitatea locului, autentică, subliniindu-se întotdeauna că nivelul local este cel mai important în ceea ce privește dezvoltarea turismului cultural.

• **Recomandarea 4:** Elaborarea unei strategii axate în special pe păstrarea unicității/autenticității locului. Această strategie ar trebui să se bazeze pe moștenirea culturală sau/și tradițiile locale. Ideea de „autenticitate” este oglindită de acele elemente ale culturii locale care sunt distincte și diferite față de alte zone, creând personalitatea ariei de studiu. Dintre acestea, am putea aminti: - unicitatea în România (sau chiar în Europa – cazul minei de petrol Sărata Monteoru) a mai multor atracții culturale, precum așezările rupestre religioase din satele Aluniș și Nucu, precum și obiectivele turistice naturale, Vulcanii Noroiși, Platoul de Sare de la Meledic, chihlimbarul de Colți (numit „rumanit”, după numele României, fiind mai vechi decât chihlimbarul baltic și având o culoare negru-verde distinctă și unică); - elementele mitice: Țara Luanei, locul mitic situat în Munții Buzăului, între Colți și Bozioru, unde există alte atracții unice și mitice, precum Babele/Trovanții de la Ulmet (Bozioru) sau „Pietrele care cresc”, și chihlimbarul, numit „Lacrimile Pământului” sau „Picăturile Soarelui”;

• **Recomandarea 5:** Promovarea implicării rezidenților (localnicilor) în diferite evenimente locale și/sau regionale. Acest lucru va crește interesul localnicilor pentru turismul cultural și va adăuga valoare reală acestor evenimente (prin includerea „dimensiunii locale” și a „autenticității locului”). Această implicare ar putea fi o modalitate a voluntarilor locali, dar și mai utilă în cazul localnicilor - afaceri locale, vânzători locali și artiști.

• **Recomandarea politică 6:** Creșterea gradului de conștientizare că turismul cultural este un instrument educațional pentru dezvoltarea comunităților și pentru dezvoltarea regională și locală.

• **Recomandarea politică 7:** Creșterea promovării digitale și a facilitării informațiilor despre Turismul Cultural pentru a îmbunătăți vizibilitatea atracțiilor turistice culturale și pentru a promova incluziunea socială.

Project Identity

Proiect	Platformă socială și de inovare privind turismul cultural și potențialul acestuia de aprofundare a europenizării (SPOT)
Coordonator	Prof. Milada Štastná, Dr. Universitatea Mendel Brno, Republica Cehă milada.stastna@mendelu.cz
Consortiu	Universitatea Mendel Brno, Republica Cehă Universitatea Bar Ilan, Ramat Gan, Israel Institutul de Geografie al Academiei Române, București, România Institutul pentru Studii Urbane Ecologice și Dezvoltare Regională Leibniz, Dresda, Germania CERS Institutul pentru Studii Regionale, Győr, Ungaria Universitatea Wageningen, Wageningen, Olanda Universitatea Tallinn, Estonia Universitatea Karl Franzens, Graz, Austria Universitatea Aberdeen, Marea Britanie University Aegean, Mitiline, Grecia Universitatea Barcelona, Spania Universitatea Verona, Italia Universitatea Wrocław, Polonia Universitatea Ljubljana, Slovenia Universitatea Constantine the Philosopher, Nitra, Slovacia
Durata	36 luni
Finanțare	H2020-SC6-TRANSFORMATIONS-2019
Buget	3 000 000 EUR
Website și rețele sociale	www.SPOTprojectH2020.eu fb: @SPOTprojectH2020 twitter: @H2020spo
Pentru mai multe informații	Contactați echipa de diseminare: spotprojecth2020@gmail.com

Horizon 2020

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 870644

Disclaimer:

The content of this document reflects only the authors' view. The European Commission and its Research Executive Agency are not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Horizon 2020

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 870644